

simonsen
vogtviig
Grette

Skjerpede klima- og
miljøkrav
-
DFØ-veileder

Fagsamling, fagnettverk Offentlige Anskaffelser
28. november 2023

Agenda

01	Gjeldende klima- og miljøkrav
02	Skjerpede klima- og miljøkrav fra 1.1.2024
03	DFØ-veileder, førsteutkast
04	Tips og råd

1 Gjeldende klima- og miljøkrav

LOA § 5: Miljø, menneskerettigheter og samfunnshensyn

Statlige, fylkeskommunale og kommunale myndigheter og offentligrettslige organer skal **innrette sin anskaffelsespraksis** slik at den bidrar til å **redusere skadelig miljøpåvirkning, og fremme klimavennlige løsninger der dette er relevant.** Dette skal blant annet skje ved at oppdragsgiveren tar hensyn til livssyklus kostnader

FOA § 7-9: Minimering av miljøbelastning

Oppdragsgiveren **skal** legge vekt på å **minimere miljøbelastningen og fremme klimavennlige løsninger** ved sine anskaffelser og **kan** stille miljøkrav og kriterier i alle trinn av anskaffelsesprosessen der det er relevant og knyttet til leveransen. Der miljø brukes som tildelingskriterium, **bør** det som hovedregel vektes minimum 30 prosent.

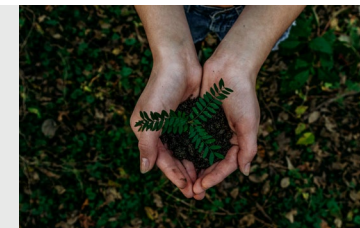

Status per i dag – kort oppsummert

Oppdragsgiver har stor valgfrihet mht. hvordan klima- og miljøhensyn skal vektlegges i sine anskaffelser

Oppdragsgivers innkjøpsfaglige skjønn kan bare i begrenset grad overprøves rettslig - i liten grad mulig å angripe at miljø ikke er vektlagt/for lite vektlagt

Oppdragsgiver har ikke plikt til å bruke miljø som tildelingskriterium, jf. KOFA-sak [2019-90](#)

Oppdragsgiver har ikke plikt til å vektlegge miljø under tildelingskriteriet "kvalitet", jf. KOFA-sak [2019-413](#)

Klagenemnda for
offentlige anskaffelser

Riksrevisjonens rapport om grønne anskaffelser (3.2.2022) konkluderer med lite effekt av dagens miljøbestemmelser, og fremhevet bl.a. at offentlige oppdragsgiveres anskaffelsespraksis ikke bidrar godt nok til å minimere miljøbelastningen og fremme klimavennlige løsninger, og at mange offentlige oppdragsgivere mangler helhetlig tilnærming

Riksrevisjonens undersøkelse
av grønne offentlige
anskaffelser

Dokument 3:5 (2021-2022)

2 Skjerpede klima- og miljøkrav fra 1.1.2024

Ny FOA § 7-9: Klima- og miljøhensyn i offentlige anskaffelser

(1) Krav og kriterier etter denne bestemmelsen skal ha som **mål** å redusere anskaffelsens samlede klimaavtrykk eller miljøbelastning.

Formål

(2) Oppdragsgiver **skal vekte klima- og miljøhensyn** med **minimum tretti prosent**.

Hovedregel, del III

(3) Der oppdragsgiver angir tildelingskriteriene i prioritert rekkefølge, **bør** klima- og miljøhensyn være blant de tre høyest prioriterte.

(4) Tildelingskriterier etter andre og tredje ledd **kan erstattes med klima- og miljøkrav i kravspesifikasjonen**, dersom det er **klart at dette gir en bedre klima- og miljøeffekt** og dette **begrunnes** i anskaffelsesdokumentene. Dersom oppdragsgiver ikke prioriterer i tråd med tredje ledd, skal det stilles klima- og miljøkrav i kravspesifikasjonen, og dette skal begrunnes i anskaffelsesdokumentene.

Alternativ, del II

(5) Forpliktelsen til å stille krav eller kriterier etter denne bestemmelsen gjelder ikke dersom **anskaffelsen etter sin art** har et **klimaavtrykk og en miljøbelastning som er uvesentlig** og dette begrunnes i anskaffelsesdokumentene.

Unntak

Ulike regler for ulike deler av FOA § 7-9

Del I

Mellom 100 000 og nasjonal terskelverdi

- Det oppstilles ingen prosedyreregler – ingen forpliktelse til å vekte / prioritere tildelingskriterier
- Men skal likevel ivareta LOA § 5.

Del II

Min. 1,3 MNOK og inntil EØS-terskelverdi

- Der oppdragsgiver angir tildelingskriteriene i prioritert rekkefølge **bør** klima- og miljøhensyn være blant de tre høyest prioriterte tildelingskriteriene.

- Krav kan erstatte kriterium når det er klart at dette gir bedre klima- og miljøeffekt. **Skal begrunnes.**
- Forpliktelsen til å stille krav eller kriterier gjelder ikke om anskaffelsen etter sin art har et klimaavtrykk og en miljøbelastning som er uvesentlig. **Skal begrunnes.**

Del III

Lik eller over EØS-terskelverdi

- Oppdragsgiver **skal** vekte klima- og miljøhensyn med minimum tretti prosent.

Del IV

Helse- og sosialtjenester over EØS-verdi på 7,8 M

- Oppdragsgivers forpliktelse til å stille krav og kriterier etter ny § 7-9 følger samme system som anskaffelser i del I.
- Anskaffelser av helse- og sosialtjenester under EØS-terskelverdi på 7,8 millioner kroner ekskl. mva. reguleres kun av reglene i del I.

Ny FOA § 18-1 (1): Ren priskonkurranse ulovlig?

Dagens § 18-1

(1) Oppdragsgiveren skal velge tilbud på grunnlag av

- a. den laveste prisen
- b. den laveste kostnaden, eller
- c. **det beste forholdet mellom pris eller kostnad og kvalitet**

Ny § 18-1

(1) Oppdragsgiveren skal velge tilbud på grunnlag av **det beste forholdet mellom pris eller kostnad og kvalitet**. Dersom klima- og miljøhensyn ikke brukes som tildelingskriterium etter § 7-9 andre ledd, kan oppdragsgiveren også velge tilbud på grunnlag av den laveste prisen eller den laveste kostnaden

Unntakene fra plikten til å vekte miljø 30 %

Unntak 1: Klima og miljøkrav i kravspesifikasjonen

- Vilkår: "klart" at det har "bedre klima- og miljøeffekt"
- Marginalt bedre effekt er tilstrekkelig (DFØ)
- Hvor langt strekker det innkjøpsfaglige skjønnnet seg mht. hva som gir best miljøeffekt?
- Krever undersøkelser og dokumentasjon (DFØ)
- Kravspesifikasjonen:
 - Vil ofte gi god miljøeffekt fordi man kan stille absolutte resultatkrav
 - Eget ved modent marked
 - Kombinasjon av tildelingskriterier og krav i kravspesifikasjonen

Unntak 2: "Uvesentlig" klimaavtrykk og miljøbelastning

- Vurderingstema: arten av anskaffelsen
- Høy terskel for unntak
- Både miljøbelastningen og klimaavtrykket må være uvesentlig
- Formål:
 - Sikre likebehandling og forutberegnelighet
 - Kriteriet må være saklig og relevant for den konkrete anskaffelsen
- Bygg, anlegg og eiendom har etter sin art **ikke uvesentlig** klimaavtrykk og miljøbelastning

3

DFØ-veileder Førstekast

simonsen
vogtviig

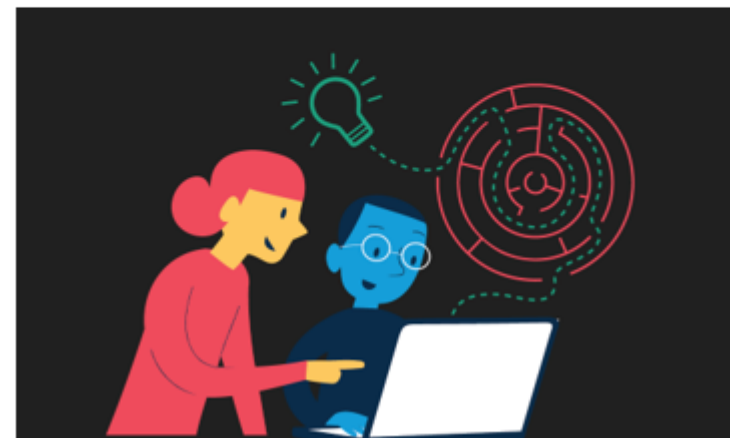
Grette

Veilederens innhold

Førsteutkast

- Hoveddokument, inkludert vedlegg 1-3:
 - Vedlegg 1: Ivaretagelse av 30% vekting ved bruk av modellen prissetting av kvalitet
 - Vedlegg 2: DFØs høyrisikoliste for klima- og miljøbelastning i anskaffelser
 - Vedlegg 3: Slik har DFØ jobbet med utvikling av veilederen
 - Vedlegg 4: Verktøy til bruk sammen med vedlegg 1
 - Vedlegg 5: Utkast til nye tildelingskriterier

Endelig versjon av veilederen publiseres på anskaffelser.no i uke 50.

Hvordan ivareta klima- og miljøhensyn?

Mer enn CO2-utslipp, jf. DFØ-veileder punkt 3.1.1 om sentrale begreper

Ivaretagelse av klima- og miljøhensyn innebærer å hensynta naturmangfold, og å fremme energieffektivisering, ressurseffektivitet og giftfrie sirkulære verdikjeder og å unngå/minimalisere direkte og indirekte klimagassutslipp og forurensning til luft, grunn og vann. Listen er ikke uttømmende.

Ivaretagelse av klima- og miljøhensyn forutsetter at oppdragsgiver hensyntar livssyklusen til det som skal anskaffes. Elementer som kan fremme høy kvalitet, lang levetid og reparerbarhet skal hensyntas i anskaffelsen

Viktig å fremme sirkulære anskaffelser

Sentrale klima- og miljøhensyn for prioriterte kategorier

Bygg, anlegg og eiendom

- Utslippsfrie byggeplasser og anleggsområder
- Rehabilitering, ombruk, areal- og energieffektivisering
- Det grønneste bygget er det du ikke bygger

Veigående transport

- Utslippsfrie løsninger
- Biogass kan brukes for tungtransport

IKT-utstyr

- Forlenge levetid og hindre uttak av ikke-fornybare ressurser

Mat og måltidstjenester

- Forbruk i tråd med kostrådene
- Redusere matsvinn

Møbler

- Forlenge levetid og hindre uttak av ikke-fornybare ressurser
- Redusere helse- og miljøfarlige stoffer

Høyriskoliste for klima- og miljøbelastning

CPVkode – Beskrivelse	Klima-intensitet (CO ₂ e/kr)	Offentlig forbruk	Offentlig klima-avtrykk (CO ₂ e)	Antall Doffin-kunngjøringer (2022)	Annen miljø-belastning	DFØs vurdering
03 – Landbruk, gårdsbruk, fiske, skogsbruk og relaterte produkter	● Svært høy	● Lav	● Svært høyt	39		
14 – Gruvedrift, grunnmetaller og relaterte produkter	● Svært høy	● Middels	● Svært høyt	24		
15 – Næringsmidler, drikkevarer, tobakk og relaterte produkter	● Svært høy	● Høy	● Svært høyt	91		
16 – Landbruksmaskiner	● Høy	● Lav	● Høyt	15		
18 – Klær, fottøy, bagasjeartikler og tilbehør	● Svært høy	● Lav	● Middels	66		
19 – Lær og tekstilstoffer, plast- og gummimaterialer.	● Svært høy	● Middels	● Svært høyt	8		

DFØ foreslår 17 nye tildelingskriterier

I tråd med anskaffelsesregelverket

- Objektive
- Ha tilknytning til leveransen
- Egnet til å skille tilbudene
- Skal dokumenteres

Positiv klima og miljøeffekt

- De skal ivareta sentrale klima- og miljøhensyn
- Ha potensial til å påvirke markedet, særlig utvikling av nye klima- og miljøvennlige løsninger

Eksempel på tildelingskriterium

Asfalt med lavt klimaavtrykk

Tilbud premieres for lavest mulig klimaavtrykk basert på miljødeklarasjon (EPD).

Før:

- Opprinnelig utviklet av Statens vegvesen og Entreprenørforeningen bygg og anlegg.
- Prispåslag på 5 kr per kg CO₂ tilbudt *utover* antall kg CO₂ i det mest klimavennlige tilbudet.

Nå:

- Ikke mulig å dokumentere at 5 kr prispåslag per kg CO₂ tilfredsstiller krav til 30 % miljøvekt.
- Vedlegg 1 viser fremgangsmåte for å oppnå 30 % vekt ved bruk av kriteriet og evalueringsmodell som prissetter kvalitet.

Krav kan erstatte kriterier når det er klart at det gir en bedre klima- og miljøeffekt

Eksempel: 85% av en PCs klimaavtrykk gjelder utvinning av råmaterialer og produksjon.

Erstatte kriterier med krav når:

- Faglig begrunnet hvilke hensyn oppdrags-giver må ivareta for å kutte miljøbelastning
- Konkurransesituasjonen i markedet tilsier at hensynene kan være godt egnet som krav.
- Krav i dette tilfellet vil gi høyere klima- og miljøeffekt enn man er sikret gjennom kriterier.

Krav som fremmer lang levetid:

- Lang produktgaranti
- Reparerbarhet og tilgang på reservedeler
- God batterikapasitet
- Robusthetstesting: tåle fall

Anskaffelser med uvesentlig klima- og miljøbelastning

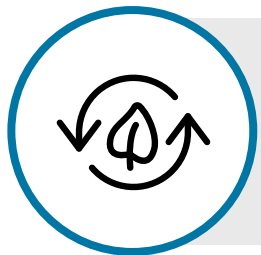
"Etter sin art"

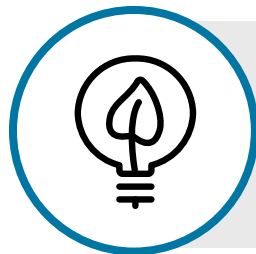
At en anskaffelse *etter sin art* har et klimaavtrykk og en miljøbelastning som har marginal betydning

Det er ikke den konkrete anskaffelsens klimaavtrykk og miljøbelastning som er relevant for vurderingen, men klimaavtrykket og miljøbelastningen til arten av det som anskaffes

Art kan bl.a. vurderes på bakgrunn av CPV-koder, eller snevrere, med utgangspunkt i en underkategori av anskaffelser som skal dekke samme funksjon

For at unntaket skal være oppfylt kreves det at *både* klima- og miljøbelastningen er uvesentlig etter anskaffelsens art.

Det er dermed ikke tilstrekkelig at *kun* klimaavtrykket eller *kun* miljøbelastningen er uvesentlig

Eksempel: Konsulentttjenester (advokattjenester)

En offentlig oppdragsgiver skal kjøpe inn en konsulentttjeneste for å utarbeide en juridisk utredning. Den blir levert i form av en digitalt tilgjengelig rapport.

- Utarbeidelse av rapporten har flere elementer som skaper klimaavtrykk og miljøbelastning:
 - Konsulentens transport til og fra arbeidssted
 - Teknologi (konsulenten arbeid lagres i skyen)
 - Konsulentens kontorplass*Konsulentoppdraget krever ikke utstrakt reisevirksomhet.*
- Vurderingen av hvorvidt anskaffelsen *etter sin art* har uvesentlig miljøbelastning vil påvirkes av den totale klima- og miljøbelastningen fra elementene som faller innenfor anskaffelsens art, og om disse elementene kan knyttes til kontraktens gjenstand.
- Konsulentttjenester er etter sin art vurdert å ha et klimaavtrykk og en miljøbelastning som er uvesentlig, da vurderingselementer som inngår i typiske anskaffelser innen arten normalt sett enten ikke har et stort avtrykk eller ikke har tilstrekkelig tilknytning til leveransen av konsulentttjenesten.

Oppdragsgivere som skal gjennomføre en konsulentttjeneste som skiller seg vesentlig fra eksemplet. Eks. grunnet betydelig reisevirksomhet, bør være forsiktige med å bruke unntaket

4 Tips og råd

Hva bør oppdragsgivere tenke på?

1. Øk kompetansenivået om klima- og miljøkrav

- Benytt markedsdialog
- Kunnskap om markedets modenhet

2. Lag faste rutiner som sikrer vurdering av anskaffelsens miljøpåvirkning

3. Vær bevisst på "verdien" av miljøkravene

- Betalingsvillighet: når oppdragsgiver vekter et kriterium 30%, er det i realiteten betalingsviljen som kommuniseres
- Er krav eller kriterier relevante?

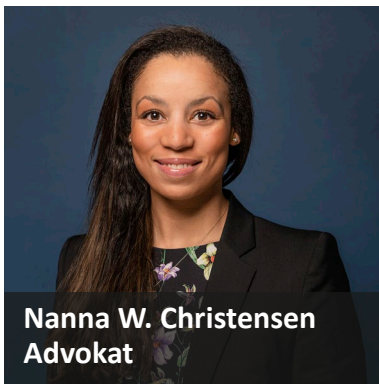

Hva bør leverandører tenke på?

- Leverandørene må skjerpe utviklingen av de mest klima- og miljøvennlige produktene for å nå opp i de kommende konkurransene
- Kompetanseheving
- Fokus på bærekraftig praksis
- Samarbeid med andre leverandører
- Livssyklusanalyser
- Dokumentasjon og sertifisering

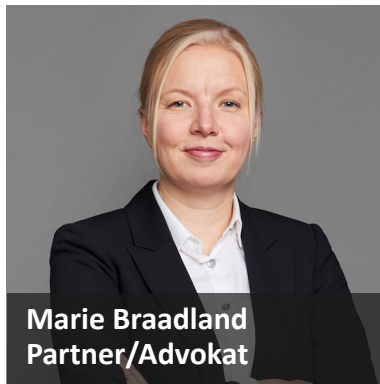
Takk for oppmerksomheten!

Nanna W. Christensen
Advokat

Tlf.: +47 992 90 602

E-post: nwc@svw.no

Marie Braadland
Partner/Advokat

Tlf.: 970 45 301

E-post: mabr@grette.no